

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน : ศึกษากรณี โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา คือ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร 4 คน ครู-อาจารย์ 91 คน นักเรียน 254 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด ตามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการติดสารเสพติดของนักเรียน สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา การติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน ปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข การติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน และปัญหา ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 350 ฉบับ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นความเรียง ดังนี้

ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน รองลงมาเป็นครู-อาจารย์ ผู้บริหารตามลำดับ นักเรียนชาย ร้อยละ 46.50 ที่เหลือเป็นนักเรียนหญิง อายุระหว่าง 13-15 ปี มีมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุระหว่าง 16-18 ปี อายุต่ำกว่า 13 ปี และกลุ่มอายุ 19-21 ปี มีน้อยที่สุด ตามลำดับ เกินกว่าครึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 58.30) ที่เหลือเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถัดมาคือ ครู-อาจารย์ เป็นเพศชาย ร้อยละ 45.10 ที่เหลือเป็นเพศหญิง และเป็นผู้บริหารชาย 4 คน หญิง 1 คน กลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี มีมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 22-30 ปี กลุ่มอายุ 41-50 ปี และมีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ 51 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ วุฒิทางการศึกษามี 3 ระดับ คือปริญญาตรี 91 คน ปริญญาโท 3 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยไม่เคยผ่านการอบรม สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ไม่ถึง 1 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี

สภาพปัญหาการติดสารเสพติดของนักเรียน จากข้อมูลที่สอบถามพบว่า ร้อยละ 94.3 เคยผ่านการสำรวจมาแล้ว มีเพียงเล็กน้อยที่ยังไม่ผ่านการสำรวจ กลุ่มที่ผ่านการสำรวจยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องของสถานที่ที่สำรวจว่า มีการสำรวจภาคเรียนละครั้งบ่อยที่สุด รองลงมาตอบว่า เดือนละครั้ง ส่วนน้อยที่สุดคือสัปดาห์ละครั้ง และยืนยันว่ามีการสำรวจครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนที่แล้ว (กรกฎาคม 2541) ส่วนสารเสพติดที่แพร่ระบาดในโรงเรียน จากการสำรวจแล้วพบว่า นักเรียนได้นำเข้ามาจำหน่ายเองมากที่สุด รองลงมา นักเรียนเตรียมนำมาใส่เอง ชื่อจากแหล่งใกล้โรงเรียน บุคคลภายนอกนำเข้ามาจำหน่าย และที่น้อยที่สุดคือ บุคคลากรในโรงเรียนนำมาจำหน่ายเอง สารเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ในโรงเรียนขณะนี้มีมากที่สุดเป็นจำพวกยาบ้า ยาอี รองลงมาเป็นจำพวกบุหรี่ สารละลาย สุรา ส่วนที่น้อยที่สุด พบว่าเป็นโคเคน บริเวณที่นักเรียนมักมั่วสุมใส่สารเสพติดนั้นพบมากตามห้องน้ำ ห้องส้วม รองลงมาตามหลังอาคารเรียน ตามหลังห้องเรียน ตามมุมนัก ตามลำดับ แต่ที่น้อยที่สุดคือบริเวณสนามกีฬา ส่วนนอกบริเวณโรงเรียนนั้นพบว่า แหล่งที่มีการมั่วสุมกันมากที่สุด คือ ตามบ้าน รองลงมา เป็นบริเวณสถานเริงรมย์ โรงภาพยนตร์ วัดข้างรั้วโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับแหล่งซื้อขายสารเสพติดของนักเรียนนั้นพบว่าทำการซื้อขายกันตามหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมา โรงเรียน น้อยที่สุด คือร้านขายยา

ในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ในโรงเรียนมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังในกลุ่มนักเรียน โดยมีการสอดแทรกความรู้ และวิธีการป้องกันสารเสพติดในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และมีการจัดทำป้ายประกาศข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปรามสารเสพติด ได้มีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับเรื่องสารเสพติดแจกครู นักเรียน ผู้ปกครอง สำหรับการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันสารเสพติดนั้น พบว่า เกือบทั้งหมดได้จัดทำป้ายประกาศ จัดนิทรรศการ รองลงมา จัดฉายวิดีโอ จัดกิจกรรมเสริม และจัดให้นักเรียนค้นคว้าทำรายงาน พบว่าปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน ด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ใน

แบบสอบถามได้ขอความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ มีปัญหา กับไม่มีปัญหา ในส่วนของการมีปัญหายังแยกระดับปัญหาออกเป็น 3 ระดับ คือ มีปัญหา มาก มีปัญหากลาง และมีปัญหาน้อย ตามลำดับ ปรากฏว่า ปริมาณและคุณภาพของหนังสือ เอกสาร ประกอบการค้นคว้าเกี่ยวกับสารเสพติด มีปัญหามากเป็นอันดับหนึ่ง ประสบการณ์ของครูในเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ให้ความรู้เรื่องสารเสพติด ความรู้ของครูในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับสารเสพติด ความรู้ของครูในการสอน เรื่องสารเสพติดถือว่า มีปัญหาน้อยที่สุด

ส่วนของการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทาง เลือกนั้นพบว่าโรงเรียน ได้ดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษา พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะแก่การเรียนรู้ ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการให้กับนักเรียน พร้อมทั้งมีการจัดอุปกรณ์กีฬาให้นักเรียน แต่พบว่าอุปกรณ์ กีฬามีให้ไม่ค่อยจะเพียงพอสำหรับการจัดตั้งชุมนุมต่างๆ นั้น ชุมชมที่จัดตั้งมากที่สุด ได้แก่ ชุมชมกีฬา ชุมชมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และชุมนุมต่อต้านสารเสพติด ชุมชมที่จัดตั้งมีเพียงเล็กน้อย คือ ชุมชม คอมพิวเตอร์ ชุมชมวาดภาพ และชุมนุมดนตรี แต่ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติด สารเสพติดในกลุ่มนักเรียน ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทาง เลือกนั้น เรียงลำดับ ปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่มีปัญหามากที่สุดคือ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการมั่วสุม ในการเสพยาเสพติด การดำเนินงานกิจกรรมชุมนุมกลุ่มนักเรียนที่ต่อต้านสารเสพติด การ สนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน และอุปกรณ์การเล่นกีฬา ส่วนปัญหาน้อยที่สุดคือสถานที่ สำหรับเล่นกีฬาและออกกำลังกายของนักเรียน

สำหรับการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการนั้น โรงเรียนได้รับทราบนโยบาย การป้องกันสารเสพติด มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน ป้องกันสารเสพติด มีการดำเนินการป้องกันสารเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนและมีการนิเทศติดตามผล โดยการนิเทศเป็นครั้งคราว ทำมากกว่าการนิเทศเป็นประจำ มีเป็นส่วนน้อยมากที่ไม่มีการนิเทศ สำหรับการบริหารจัดการด้วยวิธีการต่างๆ นั้น เมื่อพบนักเรียน ใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน รองลงมาได้แก่ สั่งพักการเรียน นำไป

บำบัดรักษา ให้ผู้ปกครองมาลาออกทำทัณฑ์บน ไล่ออกโรงเรียน ตามลำดับ พบว่าปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข การติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการนั้น งบประมาณในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดมีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ข้อมูลเพื่อใช้วางแผนดำเนินการป้องกันสารเสพติดมีปัญหา การนำผลการประเมินกิจกรรมต่างๆ มาใช้พิจารณา งานป้องกันสารเสพติด การร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันและแก้ไขปัญหามาก ตามลำดับ

ส่วนการดำเนินงานป้องกันสารเสพติด ด้านบุคลากร พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนได้จัดให้มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานการป้องกันสารเสพติดแก่บุคลากร ซึ่งกว่าครึ่งหนึ่งได้จัดทำโดยการประชุม รองลงมาคือการฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน ตามลำดับ และยังพบว่ามี การส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนามีการจัดอบรมแก่นักเรียน และจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่องสารเสพติดให้ครูผู้สอน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้สนับสนุนด้านกำลังใจและสวัสดิการแก่ผู้ปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่าปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขการติดสารเสพติด ทางด้านการพัฒนาบุคลากรนั้น การวิเคราะห์หาสาเหตุของเด็กติดสารเสพติดยังเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมา คือการให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำแก่นักเรียนที่มีปัญหาการใช้ การติดสารเสพติด การบันทึกและเก็บรายงานสถิตินักเรียนที่ใช้สารเสพติด สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรครูในการช่วยแก้ไข ปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการส่งนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือสงสัยว่าจะใช้สารเสพติดให้มาพบครูผู้รับผิดชอบ ตามลำดับ

ในส่วนการดำเนินงานด้านการรณรงค์ป้องกันสารเสพติด โรงเรียนได้มีการจัดการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน โดยจัดทำเป็นโครงการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งรูปแบบการรณรงค์นั้น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การอบรม การเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การประกวด คำขวัญ การแสดงละคร การตอบปัญหา และการประกวดเรียงความ ตามลำดับ ยังได้มีการ ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งสิ่งที่ได้รับการสนับสนุน เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ด้านเทคนิควิธีการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข การติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนด้านการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดนั้น คุณภาพและมาตรฐานของสื่ออื่นๆ ที่ให้ความรู้และรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ การติดสารเสพติดเป็นปัญหามากที่สุด คุณภาพและมาตรฐานของสื่อ

การเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่นักเรียนของครูอาจารย์ จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นภูมิคุ้มกันการใช้ การติด ใจแก่นักเรียน การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโอกาสพิเศษต่างๆ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนศึกษากรณี : โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา ครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน แสดงว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในจุดนี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้นับว่ามีประโยชน์มาก โดยเฉพาะข้อมูลการระบาดของสารเสพติดในโรงเรียนมากที่สุดเป็นประเภทยาบ้า เนื่องจากจังหวัดพะเยา มีพรมแดนติดกับประเทศลาวบริเวณบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง ซึ่งห่างจากโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม ประมาณ 30 กิโลเมตร เท่านั้น ซึ่งมีสถานการณ์ไม่สงบตามแนวชายแดนอยู่เสมอ ที่สำคัญคือ การสู้รบของชนกลุ่มน้อยตามตะเข็บชายแดนไทย ลาว และพม่า โดยเฉพาะกลุ่มของชนเผ่าซึ่งหารายได้จากการผลิต และจำหน่ายสารเสพติดเป็นรายได้หลัก ยังคงมีอิทธิพลต่อการผลิตและส่งยาบ้าออกอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์การสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อย มีผลทำให้การระบาดของยาบ้ามีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอเชิงคำ และอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีผู้ประกอบอาชีพจำหน่ายยาบ้าก็คือ ผลพวงของเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ประชาชนหันไปพึ่งยาบ้าเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นจากการจับกุมยาบ้าในพื้นที่อำเภอเชิงคำมีเป็นจำนวนมากตามที่เป็นข่าวทางสื่อต่างๆ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการเฝ้าระวังเรื่องยาบ้าในโรงเรียนให้เข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่อง เพราะถือว่าอำเภอเชิงคำเป็นพื้นที่เสี่ยง และโทษของยาบ้าก็มีมากเช่น การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ผลต่อร่างกายของผู้เสพมีอาการทางสมอง เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ประสาทหลอน สมองเสื่อม ถ้าใช้เป็นเวลานานจะทำให้เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง สับสน มองเห็นภาพหลอน นอกจากจะเป็นผลเสียต่อร่างกายผู้เสพแล้วยังมีผลกระทบต่อครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม รongลงมา เป็นสารเสพติดประเภทหื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

บ้างฉินมา พิศรสาธกร (2539) ก็ได้พบว่ามักเรียนศัพท์กันมาก ผู้ศึกษามีความเห็นว่าถึงแม้กุหรี่มิใช่ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายหรือเป็นยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงก็ตาม แต่ก็สามารถทำให้เกิดผลเสียหลายอย่างในระยะยาว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การยอมรับของสังคม และเป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บที่ร้ายแรง เช่น ฤงลมโปงพอง กล้ามเนื้อหัวใจตาย มะเร็งที่ปอดและกล่องเสียง เป็นต้น ดังนั้นกุหรี่จึง เป็นสารเสพติดที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งที่ควรตระหนักร่วมกัน และป้องกันมิให้เยาวชนตกเป็นทาสของสารเสพติดชนิดนี้

ในด้านสาเหตุการแพร่ระบาดของสารเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่ระบุว่านักเรียนนำมาเสพเอง แสดงว่าต้องมีการเตรียมมาจากบ้าน หรือหอพัก และสถานที่ที่นักเรียนมักไปมีว่สมุสสารเสพติดในโรงเรียนคือบริเวณห้องน้ำห้องส้วม เพราะสถานที่ดังกล่าวค่อนข้างมีดซิดเป็นที่ลับตา ห้องน้ำยังแยกชาย แยกหญิง แยกห้องน้ำครู-อาจารย์อีกด้วย โอกาสที่ครู-อาจารย์จะตรวจตราค่อนข้างมีน้อย ส่วนบริเวณอื่นๆ เช่น หลังอาคารเรียน ริมรั้วโรงเรียน มุมตึก สนามกีฬาชั้นบนน้อย เพราะเป็นสถานที่เปิดเผยมีผู้คนผ่านไปมา ส่วนสถานที่ที่นักเรียนไปมีว่สมุสนอกโรงเรียนนั้นพบว่าส่วนใหญ่เป็นที่บ้าน เนื่องจากบ้านมีหลายห้อง พ่อ-แม่มักให้ลูกอยู่ลำพังเพียงคนเดียว จึงสามารถแอบใช้สารเสพติดได้โดยปลอดภัยจากการตรวจสอบของผู้ปกครอง ส่วนแหล่งซื้อขายสารเสพติดของนักเรียน ส่วนใหญ่จะซื้อกันตามหมู่บ้าน อาจเป็นเพราะสะดวกและการเสฟสารเสพติดมักทำเป็นกลุ่มเพราะจะได้มีความสุข สนุกสนานเต็มที่ ดังนั้นเพื่อนที่อยู่ตามหมู่บ้านอาจนำไปให้กัน ส่วนร้านขายยาพบว่า เป็นแหล่งที่ซื้อขายสารเสพติดกันน้อยที่สุด เนื่องจากนโยบายที่เอาจริงเอาจังของสาธารณสุข ให้มีการกวดขันตรวจตราอยู่อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับปัจจุบันร้านขายยาต้องมีเภสัชกรอยู่ประจำ จึงทำให้มีการซื้อขายสารเสพติดที่ร้านขายยาน้อยที่สุด

ด้านการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ โรงเรียนมีการสอดแทรกความรู้และวิธีป้องกันสารเสพติดในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ เพราะเป็นนโยบายของโรงเรียนให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงพิษภัยของสารเสพติดและให้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดในรายวิชาที่ปฏิบัติการสอน เพื่อให้นักเรียนพัฒนาการเรยนรู้ความเชื่อ เจตคติและความสามารถในการป้องกันสารเสพติด การศึกษาของ สุรเดช วงศ์บำ (2524) ก็พบว่า วิธีป้องกันไม่ให้นักเรียนติดสารเสพติดให้โทษ ที่นิยมทำกันก็คือการสอดแทรก

ความรู้เรื่องสารเสพติดให้โทษในบทเรียนที่สอน ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ปัญหาสารเสพติดเมื่อเกิดขึ้นแล้ว แก้ไขได้ยาก ผู้ที่เคยติดสารเสพติดและได้รับการบำบัดแล้ว ส่วนใหญ่มักกลับมาติดยาอีก ดังนั้นการป้องกันสารเสพติด โดยการผสมผสานกับการสอนรายวิชาต่างๆ จะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการป้องกันปัญหาสารเสพติดให้แก่นักเรียนเป็นอย่างดี และโรงเรียนได้จัดทำเอกสารแผ่นพับ เรื่องยาเสพติดแฉกครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง คาดว่าส่วนหนึ่งจัดทำขึ้นเอง บางส่วนอาจขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กรมตำรวจ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตลอดจนมีการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการป้องกันสารเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการจัดป้ายประกาศ ร่องลงมาคือการจัดนิทรรศการ การให้นักเรียนค้นคว้าและจัดทำรายงาน การฉายวิดีโอทัศน์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริม เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่จะช่วยเสริมการให้ความรู้เรื่องสารเสพติดในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นการเสริมความรู้นอกห้องเรียนจะช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญและ เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และโรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้ ให้ประสบการณ์อบรมสั่งสอนนักเรียนให้ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และบุคลิกภาพเป็นไปตามที่สังคมปรารถนา (กรมพลศึกษา, 2534) ฉะนั้นจึงถือเป็นโอกาสอันดีที่ทางโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งที่มีความพร้อมที่จะให้ความรู้ในการป้องกันสารเสพติดแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางเลือก โรงเรียนได้มีการดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและโครงสร้างให้ร่มรื่น ปลอดภัยเหมาะแก่การเรียนรู้และพัฒนาการ ตลอดจนได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการแก่นักเรียน และจัดอุปกรณ์กีฬาให้นักเรียน เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ที่จะเติบโตต่อไปในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาด้านคุณภาพ ดังนั้นจึงสนับสนุนงบประมาณ โดยเฉพาะนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และพยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการแก่นักเรียน ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์การกีฬาให้นักเรียนเพื่อให้หลีกเลี่ยงการติดสารเสพติดและอบายมุขทั้งหลายและจากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการจัดตั้งชุมนุมกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับแผนการป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2540-2544 (2539) ในแผนงานพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางเลือกซึ่ง เสนอว่า "สนับสนุนให้สถานศึกษามีความ

พร้อมจัดกิจกรรมออกกำลังกาย และกีฬาอย่างกว้างขวางและเป็นประจำ เช่นเดียวกันคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) ก็มีนโยบายสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา ตลอดจนกิจกรรมทางเลือกอื่นๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ทั้งผู้บริหารและครูมีความเข้าใจ และสำนึกในบทบาทของการเป็นครูอย่างแท้จริง ไม่มุ่งแต่การเรียนการสอนแต่เพียงด้านเดียว แต่ควรส่งเสริมให้นักเรียนให้มีการจัดตั้งชุมนุมต่างๆ อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความยอมรับตนเอง เกิดความรู้สึกมุ่งมั่น เคารพตนเอง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นเกาะคุ้มกันภัยของสารเสพติดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้โรงเรียนเองก็ได้มีการตรวจสอบตรวจตราดูแลสถานที่ลับตาคน เพื่อมิให้นักเรียนมีวามสุ่ม ซึ่งการตรวจตราสถานที่ลับตาคนนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าหากให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น จะช่วยให้ทางโรงเรียนทราบปัญหาที่แท้จริง เพราะนักเรียนด้วยกันเองจะสามารถหาข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนได้ดีกว่าครูอาจารย์ เพราะเป็นวัยเดียวกัน จะมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมากกว่าอาจารย์ หากมีปัญหานักเรียนจะกล้าเล่าให้เพื่อนฟังมากกว่า ซึ่งอาจารย์จะได้รับทราบข้อมูลเหล่านี้จากการที่นักเรียนช่วยได้มากกว่าที่อาจารย์จะเป็นผู้ตรวจตราฝ่ายเดียว

ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ พบว่าโรงเรียนได้รับทราบนโยบายการป้องกันสารเสพติดเป็นอย่างดี ทำให้โรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันสารเสพติดที่ดีพอสมควร มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ยังไม่มีการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาสภาพของโรงเรียนพบว่า ครูบางส่วนยังไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน อาจส่งผลให้ครูเหล่านั้นไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน หรือไม่ทราบหลักการการวางแผนดำเนินการป้องกันสารเสพติด นอกจากนี้โรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน มีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เทคนิควิธีการ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ต่างก็ตื่นตัวให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญปัญหายาเสพติดในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ร่วมมือกันรับผิดชอบเพื่อช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวทางดังกล่าวนี้ก็สอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (2539) ที่ระบุไว้ในงานดำเนินการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน สารเสพติดในสถานศึกษา

แบบครบวงจรว่า "ให้ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการ การที่เกี่ยวข้องตลอดจน องค์การท้องถิ่น องค์การเอกชน รวมทั้งพ่อ แม่ ผู้ปกครอง" ซึ่งรูปแบบของการจัดการรณรงค์นั้น ส่วนใหญ่ได้จัดเตรียมรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด ประทศคำขวัญ ประทศเรียงความ ตอบปัญหาและ มีการผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ เพื่อการรณรงค์และเผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแก่นักเรียน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น ดิจิทัลเตอร์ในสถานศึกษา ประทศเรียงความ เป็นต้น การศึกษาของ อ่ำไพ สวัสดิพงษ์ (2533) ก็พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ทำการรณรงค์ป้องกัน สารเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตอบปัญหา ประทศคำขวัญ ฯลฯ นอกจากนี้โรงเรียนเชิงคำ วิทยาคมเองก็ได้มีการรณรงค์ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในรูปแบบของบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น ในเรื่องนี้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาการติดสารเสพติดในโรงเรียนถ้าจะกระทำโดยลำพัง หรือต่างคนต่างทำ ย่อมไม่ประสบ ผลสำเร็จอย่างแน่นอน เพราะนักเรียนมีจำนวนมากรวมทั้งปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่ป้องกัน และแก้ไขยาก เป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง ดังนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ความสามัคคี การประสานงานของบุคลากรหลายฝ่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมสำหรับการบริหารจัดการ เมื่อพบนักเรียนใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการตักเตือน เป็นเพราะปัญหาสารเสพติด ที่แพร่ระบาดในโรงเรียนยังไม่ร้ายแรงนัก ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่าสารเสพติดที่แพร่ ระบาดในโรงเรียนส่วนใหญ่คือยาบ้า จึงทำให้ครูใช้วิธีการตักเตือนซึ่งเป็นการลงโทษสถานเบา และจากผลการศึกษาพบว่านักเรียนส่วนใหญ่แอบใช้สารเสพติดในสถานที่ลับตา คือ ห้องน้ำ ห้องส้วม จึงส่งผลให้ครูไม่สามารถจะรับทราบได้ทุกครั้ง เพราะถ้าครูพบเห็นนักเรียนใช้สารเสพติดบ่อยๆ อาจ มีมาตรการกำหนดโทษที่มากกว่าการตักเตือน

ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่วนใหญ่โรงเรียนได้พัฒนาความรู้พื้นฐานการป้องกันสารเสพติด แก่บุคลากร โดยการส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา จัดอบรมแก่นักเรียน จัดหาเอกสารประกอบการ เรียนการสอนให้ครู ซึ่งเป็นการสนับสนุนการสอนของครูให้สอนได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยัง ได้สนับสนุนด้านกำลังใจและสวัสดิการแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจและทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติงานป้องกันสารเสพติด ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนเกิดผลสูงสุด

การดำเนินงานเกือบทั้งหมดได้จัดทำเป็นโครงการ ตามกรอบนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามกรอบของกระทรวงศึกษาธิการก็อาจถูกเพ่งเล็งและไม่เป็นที่ไว้วางใจของทางราชการ ตลอดจนอาจจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของโรงเรียนในระยะยาวได้

สำหรับปัญหาในการดำเนินงานการป้องกัน และการแก้ไขสถานการณ์การติดสารเสพติดในโรงเรียนที่สำคัญมากที่สุดคือ การได้รับความร่วมมือในด้านการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เสพติดในโรงเรียนจากนักเรียน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เต็มที่ การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดสารเสพติดทำได้ยากเพราะว่านักเรียนปกปิดไม่บอกความจริงแก่ครู ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ครูมีภาระมากเพราะว่าทำนอกเหนือจากงานป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เสพติดแล้วเกือบครึ่งหนึ่งของบุคลากรจะทำงานพิเศษตามฝ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ก็มีงานปฏิบัติการสอน งานวางแผน การพัฒนา ฯลฯ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลหาสาเหตุการติดสารเสพติด และติดตามดูแลนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ครูท่านอื่นในโรงเรียนบางคนไม่ให้ความช่วยเหลือ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโดยตรง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดสารเสพติดเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นต้องดำเนินการป้องกันและการแก้ไขสถานการณ์การติดสารเสพติดเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่าย ทั้งทางโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนการศึกษาของ กรมพลศึกษา (2534) ก็พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันสารเสพติดคือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ และไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา ศรีบูรณ์ (2539) และปัจฉิมา พิตรสาธร (2539) ที่พบว่าปัญหาในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในภาคใต้ก็คือเรื่องของความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เสพติด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าทุกคนควรถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ กับผู้ปกครอง และชุมชน กิจกรรมที่เป็นสื่อสัมพันธ์ที่โรงเรียนควรจัดคือ การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ตลอดจนมีการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบและให้ถือว่า บ้าน โรงเรียน ชุมชน เป็นสิ่งแวดล้อมมีใกล้ชิดตัวที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้คนไปพึ่งสารเสพติดได้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ม.ป.ป.) นโยบาย

การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดให้โทษ ในกลุ่มเยาวชน ในสถานศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ.2540-2544 (กระทรวงศึกษาธิการ,2539) ก็กำหนดให้ทุกหน่วยงานที่สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจัง
โดยให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจากประชาชนด้วย นอกจากนี้ผู้ศึกษายังมีความเห็นอีกด้วยว่า การ
ดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ
ความสามัคคี และการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจึงต้อง
ตระหนักถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ และชุมชนให้มากขึ้นอีกด้วย

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ ขาดแคลนบุคลากรผู้ชำนาญการ และบุคลากรที่ทำหน้าที่
เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนโดยตรง โรงเรียนยังขาด
บุคลากรที่จะคอยสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ถ้าจะแก้ปัญหาดังกล่าวนี้จะต้อง
ระดมครูทั้งโรงเรียนให้มีส่วนร่วม แต่เท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกัน
และแก้ไขปัญหามีนานประจำมากอยู่แล้ว บางท่านที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบันก็ขาดความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับสารเสพติด โรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาผู้ชำนาญการด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา
สารเสพติดโดยเฉพาะ และอยู่เป็นประจำจึงจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ให้ลดน้อยลงไปได้

สำหรับปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชน และการดูแลนักเรียนในสถานที่
ลับตาคนที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ที่พบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ก็คล้ายคลึงกับปัญหาข้อค้นพบของ
ปวีณา ศรีบูรณ์ (2539) และ บัจฉิมา พิศรสาธร (2539) ค้นพบนั้นก็คือการดูแลสถานที่ลับตาที่
เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างจังหวัดมีพื้นที่มาก จึงทำให้
ยากลำบาก เป็นอุปสรรคต่อการสอดส่องดูแล และจากผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า ผู้รับผิดชอบ
งานป้องกันสารเสพติดทุกคนจะปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากการป้องกันสารเสพติด เช่น งานบริหาร
งานปกครอง งานปฏิบัติการสอน เป็นต้น จึงทำให้ผู้รับผิดชอบไม่มีเวลาในการทุ่มเทให้กับ
ดำเนินงานด้านนี้เท่าที่ควร การดูแลสถานที่ลับตาจึงเป็นปัญหาได้ เพราะการตรวจตราแต่ละครั้ง
ต้องใช้เวลามาก ผู้ศึกษามีความเห็นว่า การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด เป็นสิ่ง
สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

นอกจากนี้ข้อมูลนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกาารเสพสารเสพติดยังมีไม่เพียงพอ จากข้อมูลที่ได้ยังมีนักเรียนที่เสพสารเสพติดอีกมาก ที่ครูอาจารย์ยังไม่ทราบ ซึ่งเพื่อน ๆ ก็จะไม่เปิดเผยให้ครูรู้ด้วยเพราะธรรมชาติของวัยรุ่นจะรักเพื่อน ปกป้องเพื่อนฝูง ซึ่งถ้าให้ข้อมูลกับฝ่ายปกครองก็กังวลว่าเพื่อนที่เสพหรือจำหน่ายสารเสพติดจะถูกไล่ออก แม้ว่าจะกระทำเพียงครั้งเดียวก็ตาม ดังนั้นจึงมีความพยายามปกปิดความจริงเอาไว้ไม่เปิดเผย ในความคิดเห็นของผู้ศึกษาเอง โรงเรียนควรจะต้องตั้งกรรมการนักเรียนขึ้นมาเพื่อการแก้ไขปัญหาโดยเฉพะ เพราะคนในวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน น่าจะมีอำนาจต่อรองหว่านล้อม ชักจูงเพื่อนๆ บนกรอบของข้อตกลงที่มุ่งหาทางช่วยเหลือเพื่อนักเรียนที่จำหน่ายและเสพให้เลิกขายเลิกเสพสารเสพติด หรือพวกที่คิดอยากลองก็ให้เลิกความตั้งใจเสีย สร้างความสำนึกที่ดี เลิกค่านิยมที่ว่าเสพยาบ้าแล้วเพื่อนยอมรับออกไปเสียให้ได้

ส่วนเรื่องของแหล่งผลิตและแหล่งจำหน่ายสารเสพติดนั้น เจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เกี่ยวข้องจะต้องจริงจังมากกว่านี้ ใช้ความเด็ดขาดไม่ใช่ยุทธวิธี "อ่อนแาง แข็งเว้น" อย่างที่เป็นอยู่อีกต่อไป เมื่อทราบต้นตอที่มาของแหล่งผลิต หรือแหล่งจำหน่ายจะต้องเข้าดำเนินกาารอย่างจริงจัง เด็ดขาด และทันทีโดยเฉพะ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องจริงจังกับการแก้ไขปัญหา จะต้องตระหนักว่าเป็นปัญหาระดับชาติและเป็นตัวบั่นทอนเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นกำลังหลักของชาติในอนาคต การที่โรงเรียนดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดทุกวันนี้ถือเป็นสิ่งที่ดี แต่การที่จำนวนนักเรียนที่จำหน่ายและเสพสารเสพติดยังมีอีกมากนั้นอาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุนั่นเอง

งบประมาณที่ใช้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดก็เป็นปัญหา เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าได้รับงบประมาณจำกัด การศึกษาของ อาชีพ สวัสดิพงษ์ (2533) ก็ระบุไว้ว่าปัญหาในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันสารเสพติด คือ การขาดงบประมาณ ซึ่งจะมีผลต่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อเผยแพร่ประเภทต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ดังนั้นการที่โรงเรียนจะสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ดีได้ ต้องมีการพัฒนาระบบกาารบริหารและการจัดการในเรื่องของงบประมาณ การมีส่วนร่วม การปรับกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร และการมีแผนร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงจะทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดได้ผลดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. นโยบายการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดในโรงเรียน ควรชัดเจนและเป็นรูปธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ฝ่ายบริหารเองก็ควรจริงจังกับนโยบายนี้ให้มากขึ้นเน้นให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียน มีความตระหนัก เห็นความสำคัญของปัญหาการติตสารเสพติดและรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจกันระหว่างครูผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดกับครูประจำชั้น และครูแนะแนว เพื่อวิเคราะห์หา สาเหตุที่ทำให้เด็กติตสารเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดในโรงเรียน ส่งเสริมบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขสารเสพติดโดยตรง เช่น ครูแนะแนว ครูประจำชั้นและครูที่เป็นกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนให้ ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการแนะแนว การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาการติตสารเสพติด เพื่อให้ได้รับความรู้และนำมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้ทราบถึงความสำคัญของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความสนใจที่จะร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น วิธีการหนึ่งก็คือการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดขึ้นภายในโรงเรียนโดยมีตัวแทนของชุมชน ผู้ปกครองและบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการ และจัดให้มีการประชุมร่วมกันทุกเดือนซึ่งนอกจากจะได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของฝ่ายอื่นๆ แล้วยังจะช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดตั้งทีมงานของนักเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการนักเรียน หรือในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนให้เป็นผู้ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนร่วมกับครูอาจารย์ อันจะทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการติตสารเสพติดในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. โรงเรียนจะต้องเห็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขสารเสพติดใน 4 ส่วนคือ

3.1 ตัวนักเรียน ควรสอนให้เกิดการสร้าง "ภูมิคุ้มกัน" และมีทักษะชีวิต (Life Skills) เพียงพอที่จะป้องกันตนเองมิให้ติตสารเสพติดเช่น มีทักษะในการปฏิเสธ ทักษะใน

การคิดวิเคราะห์ การคาดการณ์ อันจะนำไปสู่ความสามารถในการรับผิดชอบตนเอง และการควบคุมตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2 ผู้ปกครอง โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ให้มีความรัก ความอบอุ่น ความสนใจ ให้เวลาและให้คำปรึกษากับลูกหลานของพวกเขาได้ทุกเรื่อง ทุกโอกาสรวมทั้งควรทำตัวเป็นแบบอย่าง ลด ละ หรือเลิกพฤติกรรมต่างๆ ที่สวนทางกิจกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร ควรมีกิจกรรมร่วมกันในโอกาสต่างๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ลูก หลาน มีส่วนร่วมในการดูแลครอบครัวด้วย

3.3 โรงเรียน ไม่ควรส่งเสริมให้เด็กเรียนวิชา เก่งแต่เพียงอย่างเดียว ควรพยายามวิเคราะห์หาจุดเด่นด้านอื่นๆ ของนักเรียนแต่ละคน แล้วส่งเสริมให้ได้แสดงออกในด้านนั้นๆ หรือสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับเยาวชนอื่นๆ เช่น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน จัดอบรมกลุ่มผู้นำเยาวชน รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในการติดตามพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในโรงเรียน เป็นต้น

3.4 ครู ครูทุกคนควรมีทักษะการให้คำปรึกษาโดยเฉพาะครูปกครองไม่ควรใช้มาตรการลงโทษเพียงอย่างเดียว ควรสวมบทบาทของการเป็นผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนของเด็กนักเรียนแล้วแต่สภาพปัญหาของนักเรียน

4. ผู้ศึกษาหวังว่า การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนอื่นๆ ที่เห็นความสำคัญของการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาการติดสารเสพติดในกลุ่มนักเรียน แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงความแตกต่างอื่นๆ ที่เป็นลักษณะ เฉพาะของแต่ละแห่งไม่ว่าจะเป็น เรื่องของลักษณะภายในแต่ละโรงเรียน บริบทของแต่ละโรงเรียนก็ดี ตลอดจนสภาพความรุนแรงของปัญหาก็ดี ฯลฯ นอกจากนี้ควรใช้การรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอื่นๆ นอกจากการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึก และละเอียดมากขึ้น เช่น ใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น